

Fluidna tehnika v Sloveniji danes

Fluidna tehnika v povezavi s sodobno elektroniko in IT še naprej ostaja v konici razvoja sodobne tehnike. O stanju in nekaterih pomembnih vprašanjih FT v Sloveniji smo se pogovarjali z dolgoletnim predsednikom združenja Fluidna tehnika Slovenije, direktorjem tovarne Kladivar Žiri, mag. Milanom Kopačem.

Mag. Milan Kopač

Ventil: Konjunktura fluidne tehnike v Evropi in svetu je še vedno nadpovprečna v primerjavi z ostalimi vejami strojne industrije. Kakšno je stanje na tem področju po vaši oceni v Sloveniji? Kako je s hidravliko in kako s pnevmatiko?

M. Kopač: Konjunktura na globalnem trgu fluidne tehnike vlada že vse od leta 2004, ko se je celotno svetovno gospodarstvo opomoglo od šoka po 11. septembru 2001.

Konjunktura na trgu fluidne tehnike je v tesni korelaciji s konjunkturo na trgu celotne strojne industrije. Delež obsega fluidne tehnike v celotni strojni industriji se povečuje zaradi razvoja novih zahtevnejših in dražjih proizvodov fluidne tehnike, njene uporabe za izvajanje dodatnih funkcij postrojenj, strojev in naprav, zaradi povečevanja varnostnih in ekoloških zahtev za stroje itd. Kolikšna je rast obsega fluidne tehnike v primerjavi z rastjo strojne industrije, ne vem, ker tovrstne informacije niso več tako enostavno dostopne. Eden od glavnih vzrokov hitrejši rasti fluidne tehnike

od strojne industrije je zanesljivo ta. Delež obsega vgrajene fluidne tehnike se hitro povečuje tudi v drugih industrijskih panogah, kot so cestna in necestna vozila, zračna in vodna plovila, zabavišništvo itd., ki se statistično ne vodijo v strojni industriji, zato je možen vir hitrejši rasti obsega prodaje tudi tu.

Globalno gledano še vedno pokrivajo največji trg fluidne tehnike države, združene v CETOP-u, sledijo ZDA in Japonska. Enak vrstni red je tudi ločeno za hidravliko in pnevmatiko.

Po zadnjih podatkih je bila rast v 2006 in ocenjena rast v 2007 ok. 11 % v državah CETOP-a (EU) in Japonske, ok. 5 % v ZDA, več kot 30 % pa je rast obsega prodaje fluidne tehnike na Kitajskem, ki je daleč najhitreje rastoči trg za fluidno tehniko. Leta 2000 je bil delež Kitajske v celotnem statistično obdelanem globalnem obsegu prodaje fluidne tehnike 2 %, v letu 2006 pa že skoraj 8 %.

Slovenija je močno odvisna od razmer na trgu nemške oziroma evropske strojne industrije. Če gre dobro njim, potem gre dobro tudi nam.

Na žalost zaradi nesposobnosti pridobivanja podatkov o obsegu prodaje od članic združenja Fluidna tehnika Slovenije nimam natančnih podatkov o rasti v Sloveniji. Vsekakor je rast na področju hidravlike večja kot 10 %, na področju pnevmatike pa nekoliko manjša. Rast v Kladivarju v letu 2007 pa je večja od 20 %.

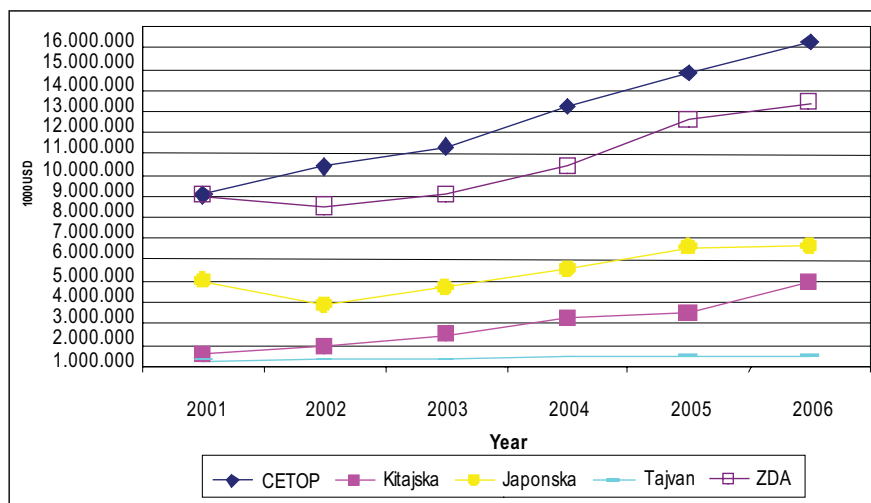
Na strokovnem srečanju Fluidna tehnika 2007 v Mariboru sem ocenjeval, da se bodo razmere v drugi polovici leta 2008 umirile. Glede na obseg stanja naročil sedaj ocenjujem, da se bo tako stanje nadaljevalo do konca leta, leto 2009 bo pa že normalno.

Ventil: V naših pogovorih z gospodoma A. Bolzanijem, takratnim predsednikom CETOP-a, in H. Murrenhoffom, predstojnikom IFAS-a v Aachnu, sta oba sogovornika poudarila poseben pomen poslovnega in strokovnega združevanja na mednarodni in nacionalni ravni. Kako pa vi ocenjujete tovrstno dejavnost v Sloveniji? Zdi se, da se malo čuti dejavnost združenja Fluidna tehnika Slovenije. Pogrešamo več sodelovanja in prizadevanja pri raziskovalnem in izobraževalnem delu, na področju standardizacije ipd.

M. Kopač: O čistem poslovnem združevanju na področju fluidne tehnike ne bi mogel veliko povedati, ker takih združenj ne poznam.

Kar zadeva strokovno združevanje na mednarodni in državni ravni, se s trditvami v celoti strinjam. Le na ta način lahko proizvajalci, porabniki pa tudi druge zainteresirane strani, kot so raziskovalne in izobraževalne ustanove, relativno enostavno usklajujejo svoje interese in jih uveljavljajo v širši združbi. Pomembne skupne zadeve so:

- priprava modelov – pravil za merjenje konjunkturnih trendov,
- oblikovanje glavnih statističnih skupin za spremljanje letnih obsegov prodaje,
- oblikovanje smernic za uporabo sprejete nacionalne zakonodaje, ki je posledica transpozicije smernic Evropske unije,
- sodelovanje pri sprejemanju ali prevodu standardov tako na državni kot mednarodni ravni (CEN, ISO, SIST),
- terminologija,
- promocija fluidne tehnike kot interdisciplinarne industrijske panoge,
- promocija fluidne tehnike pri dijakih in študentih,

Fluidna tehnika – gibanje trga v letih 2001 do 2006 (vir: ISC Statistic)

- izdajanje priporočil za usposabljanje s področja fluidne tehnike,
- izdajanje pogojev za pridobitev pooblastil za izdajanje mednarodno veljavnih spričeval za vsako stopnjo izobraževanja.

Prav zadnji dve naštetih zadevi s področja izobraževanja sta pri evropskem združenju CETOP postali zelo pomembni. S spričevalom CETOP se imetniku priznava stopnja usposobljenosti znotraj celotne EU in tako zagotavlja prosto gibanje ljudi in njihovega znanja.

Na sejmu Conexpo v Las Vegasu (na stojnici Poclain Hydraulics je razstavljal tudi Kladivar) je NFPA skupaj s CETOP-om ter nacionalnimi združenji iz Nemčije, Francije, Italije, Velike Britanije, Kitajske in Tajvana izdalo nov video, ki predstavlja fluidno tehniko in njeno uporabnost ter jo tako približuje dijakom in študentom.

Ameriško, japonsko, kitajsko, tajvansko in kanadsko nacionalno združenje skupaj s CETOP-om tvorijo jedro ISC (International Statistic Committee) – mednarodnega komiteja za statistiko. Preko ISC v zadnjih letih lahko pridobivamo globalne tržne trende in obseg prodaje fluidne tehnike (glej *sliko*). Ti podatki in informacije so v globaliziranem gospodarstvu resnično dobrodošli in pomembni.

CETOP je po združitvi večine držav v EU nekoliko izgubil pomen, ker

so del njegovih pristojnosti prevzeli drugi organi EU in CEN. Prav tako so velike korporacije pričele uveljavljati svoje interese na druge načine, tako da v delovnih telesih CETOP-a ni bilo več predstavnikov Boscha, Rexrotha, Festa, ... s tem pa je delo postalo manj profesionalno.

V zadnjem času se zadeva popravlja in zgleda, da bo CETOP počasi dobil stare pozicije.

V Sloveniji je od konca sedemdesetih let pa do leta 1991 znotraj GZS in ZKI uspešno deloval Odbor za fluidno tehniko (OFT). Takrat so bile članice tega odbora največja slovenska podjetja kot so TAM, Litostroj, Riko, Metalna, Hypos, Kladivar, LIV, TIO itd. Kritična masa človeških in finančnih virov je bila zadostna za dobro delo odbora.

Po velikih gospodarskih težavah od leta 1989 do 1994 je kar nekaj od teh podjetij razpadlo ali propadlo. Kljub vsemu nam je uspelo zbrati dovolj moči, da se je OFT organiziral kot samostojno združenje s svojimi pravili v Združenje za fluidno tehniko Slovenije in kasneje v Fluidno tehniko Slovenije. Za to so zaslužni takratna sekretarka GZS-ZKI Francka Gabron, ki je bila vedno naklonjena tovrstnemu združevanju in ga je po svojih močeh tudi podpirala, in skoraj vsi iz tako imenovanega Forum 24, kot so Vogrič, Beovič, Marolt, Grebenc, Jeromen, Stušek, Kiker, Helbl, Križman ... Hvala jim.

Potem smo uspeli združenje kot eno prvih strokovnih združenj iz Slovenije leta 1994 včlaniti v evropsko strokovno združenje CETOP.

Združenje je vse tja do leta 2004 delovalo normalno, to pomeni, da so se organi redno sestajali, bili aktivni in produktivni na področju standardizacije, predvsem po zaslugi g. Marolta, izvajali skupne nastope na sejnih doma in v tujini, izdali direktorij članic združenja itd. ter aktivno sodelovali v organih CETOP-a – dvakrat smo organizirali tudi letno skupščino CETOP-a.

Kot najboljši rezultat tega obdobja pa je nedvomno revija Ventil. Razvila se je iz predhodnika Biltena OFT. Mirno lahko rečem, da je bil idejni in izvedbeni oče te revije mag. Anton Stušek.

Za rojstvo te revije smo na odborih OFT preživeli kar nekaj težkih ur glede financiranja, a se je splačalo. Upam, da bo tudi novi urednik imel dovolj volje za njen nadaljnji razvoj. Glede na število člankov v njej pa želim podobno tudi g. Stušku. Z razširitvijo vsebine na področje avtomatizacije je revija dobila širši krog bralcev, piscev strokovnih člankov in tudi oglaševalcev. Pravzaprav je ta revija poleg strokovnega srečanja Fluidna tehnika, ki ga organizira FS Maribor oziroma dr. Lovrec s sodelavci, trenutno edina aktivnost na področju FT. A zelo pomembna.

Za tisto pravo strokovno sodelovanje na področju izobraževanja, standardizacije, terminologije, statistike ... pa pri članicah ni več prave volje. Zmanjkalo je »pravih človeških virov«, ki so še bili pripravljeni kaj narediti prostovoljno. Podjetij, ki bi financirala take projekte, pa praktično ni več. Moram reči, da se v zadnjem času Kladivar počuti precej osamljen, kar se tiče interesa za sodelovanje. Potrebno je vedeti, da imajo resnično pravi interes le proizvodna podjetja, teh pa je zelo malo.

Vsaj nov pojmovnik s področja fluidne tehnike bi pa vseeno morali prevesti in tako zmanjševati zmedo pri pisanju strokovnih prispevkov in izdajanju katalogov proizvodov v podjetjih.

Glede na dane razmere upam, da nam bo uspelo do konca aprila sklicati skupščino Fluidne tehnike Slovenije, izvoliti nove organe in z novimi silami nadaljevati tridesetletno delo na tem področju.

Ventil: CETOP je v zadnjih letih poglobil prizadevanje za usklajeno izobraževanje in usposabljanje strokovnih kadrov na poklicni in srednji strokovni ravni. Izhodišča in zamisli so bili podrobneje predstavljeni tudi na generalni skupščini v Ljubljani leta 2005. Kako stvari napredujejo pri nas? Tudi v povezavi z bolonjskimi smernicami visokošolskega izobraževanja z vidikov obravnavanega področja?

M. Kopač: Nekaj o tem je bilo povedanega že v prejšnjem odgovoru.

Kaj konkretnega se še ni zgodilo. Vzroki so v premajhni kritični masi potreb po dodatnem usposabljanju. Glede visokošolskega izobraževanja v povezavi z bolonjskimi in CETOP-ovimi smernicami pa praktično ne vem nič. Sam tudi nisem goreč podpornik bolonjskih usmeritev, saj zgleda tako, da bodo le podaljšale in podražile študij ter razvrednotile dosedanje stopnje.

Tudi razne višje šole, ki proizvajajo inženirje na »tržnih osnovah«, so bolj ali manj odklon od dobrega šolskega sistema. Glede na vsesplošno pomanjkanje teh virov pa je tudi to boljše kot nič. Vsakega novega strojnika smo zelo veseli.

Ventil: Vaše podjetje se je lansko leto poslovno trajneje povezalo z mednarodno uveljavljeno firmo Poclain. Prosim vas, da našim bralcem podrobneje predstavite vsebino in pomen te povezave za nadaljnje delo in razvoj tovarne Kladivar.

M. Kopač: Cilj in želja vodstva družbe in kar nekaj zaposlenih sta bila, da družba ostane v lasti Žirovcev oziroma zaposlenih. Na žalost nismo uspeli zbrati dovolj denarja oziroma korajže ter tvegati veliko zadolženost družbe ter s tem ohromiti njen nadaljnji razvoj.

Tako je nazadnje postala večinska oziroma že skoraj 100-odstotna lastnica Kladivarja družba Poclain

Hydraulics SA iz Francije.

Namen nakupa Kladivarja je bil predvsem v diverzifikaciji njene proizvodnega in prodajnega programa. Poclain Hydraulics je znan proizvajalec hidravličnih motorjev. Za celovitejšo oskrbo svojih kupcev in razvijanje pogonskih sistemov pa potrebujejo tudi ventile. Kladivar se jim je zdel s svojimi osrednjimi sposobnostmi razvijanja, proizvodnje in trženja hidravličnih ventilov pravišen, zato so ga kupili.

Družba Poclain Hydraulics je v večinski družinski lasti, zato so njeni nameni s Kladivarjem poštene in dolgoročni. Tudi v bodoče bo Kladivar ohranil svoj proizvodni in prodajni program ventilov, ohranil in po možnosti ojačal raziskovalno-razvojno enoto in še naprej intenzivno vlagal v osrednje tehnologije, kot so izdelava ohišij, vitalnih delov ventilov in blokov na obdelovalnih centrih, honanje, zunanje in notranje brušenje, raziglanje, pranje, površinska zaščita ter merjenje, sestavljanje in preskušanje. Planirana organska rast do leta 2015 naj bi bila 10 % na leto.

Strategija Kladivarja pri razvijanju proizvodov je bila v zadnjem času že preusmerjena s standardnega in kataloškega programa na razvoj in proizvodnjo posebnih ventilov za kupce OEM. Tu smo konkurenčnejši predvsem zaradi znanja, prilagodljivosti in cenovne prožnosti.

Skupaj s Poclain Hydraulics SA bomo sedaj še lažje vstopali na ta segment trga in s tem v pomembne dobavne verige velikih porabnikov fluidne tehnike, kot so Caterpillar, Volvo, CNH itd. Seveda bomo morali za vstop v te verige izboljšati tudi naše organizacijske sposobnosti.

Laurent Bataille, predsednik uprave družbe Poclain Hydraulics SA (na sliki levo) in Dušan Seljak, vodja trženja v Kladivarju predstavljata Kladivarjeve ventile na sejmu v Las Vegasu

Prav tako bomo intenzivno razvijali področje hidravličnih sistemov, storitev ter zastopniškega programa. Seveda bomo v svoj prodajni program prevzeli tudi proizvode Poclaina in jih prodajali na trgu jugovzhodne Evrope,

Družba Poclain Hydraulics ima svoje prodajne družbe na vseh celinah. V njeni prodajni mreži bomo lahko prodajali tudi Kladivarjeve proizvode in tako lažje uravnavali posledice tržnih gibanj v prodaji in proizvodnji, saj ta ponavadi niso enaka na vseh trgih.

Cilj vodstva Kladivarja sedaj je, da čim bolj ojača svoje osrednje sposobnosti razvijanja, proizvodnje in trženja sestavin sistemov in storitev s področja oljne hidravlike in na ta način ohranja in omogoči razvoj tega znanja v Žireh in v Sloveniji. Na ta način bomo najbolje ohranjali in razvijali tudi Kladivar in vse tisto, kar je vtkano v njegovo skoraj šestdesetletno zgodovino.

Ventil: Za vaše izčrpne odgovore se vam prisrčno zahvaljujemo in ob tem želimo uspešen nadaljnji razvoj vašega Kladivarja.

Mag. A. Stušek, pomočnik urednika

KLADIVAR
POCLAIN HYDRAULICS GROUP